

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3, 1879.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

LIST ZA INTERESE
DELAVSKEGA LJUDSTVA

THIS PAPER IS DEVOTED
TO THE INTERESTS OF THE
WORKING CLASS.

Štev. 23 (No. 23)

Chicago, Ill., 18. februarja 1908.

Leto III. (Vol. III)

BREZPOSELNOST PA ŽIVINSKO DELO.

Nesrečna kriza, en največjih grehov še nesrečnejšega kapitalizma, je kruto oplazila ne samo one sirote, ki so danes brez dela, temveč tudi one delavce, katerim so kapitalisti milostno dovolili, da delajo tudi te mizerne dni.

Dojmi je na eni strani kriza vrgla iz dela na stotine delavcev, pritiska na drugi strani stotine delavcev z nečloveškim delom.

Od vseh strani Amerike prihajajo poročila o nezalasnem trpinčenju delavcev, kateri so še tako "srečni", da delajo. V tavnih in delavnicah, ktere se "ronajo", delajo s podvojeno silo. Polovično število delavcev, v eni ali drugi tavnici, mora pod pritiskom bossov skoro napraviti toliko, kolikor je v normalnem času napravilo polno število delavcev.

V mnogih krajih so delavci prisiljeni delati nadčas (overtime). In ta nadčas delajo za beraško plačo ali pa sploh za stonj.

Delavci v tavnici morajo delati za dva moza, med tem ko čaka pred tavnico na stotine brezposlecev, ki bi radi delali.

Roparsko-ubijalski kapitalisti, kakor so J. Pierpont Morgan, senator države Texas in drugi, ki javno izražajo svoje veselje nad krizo, izrabljajo dobro ta prokleti gospodarski položaj. Oni vedo da delavci, na katerega prostor preži na stotine brezposelnih, morajo biti priklenjeni. Delati mora, kakor mu poje bič, ali pa — o diti na mraz in v pomanjkanje. Ostati mora v ječi, kjer se mu za živinsko delo doli beraška meza, ali pa iti v drugo kolosalno ječo, v brezposeln svet, kjer je splošno beračenje po delu in mrazi. Vsa delavci naravno raje ostane v prvi ječi. Zato pa mora okuhati vso krutost delodajalca, ki mu hoče zdaj iztisniti zadnjo kapljico krvi iz izmučenega telesa.

Proletari!

Tirani imajo zdaj svojo uro. Brez skrbi in rogajočije pijejo delavčev kri. Saj so medni sužnji brez moči! Milijonar Morgan je rekel, da kapitalistom se ni treba zljati bati štrajka. Brezposeln delavci ne more štrajkati. Ali tirani se motijo. Masa je brez moči dokler je ne — rabi. Pred silo mora poiti tudi železni obr — in ko bode nekake dne završile med stiskanim in tepnim delavskim ljudstvom, minilo bo kapitaliste vse veselje, govoriti o nezmožnosti in slabosti proletariata.

Kapitalisti sami oznanjujejo prihod tega dneva.

Na horizontu se blišči: socializem izhaja.

Vsi ljudje naj bodo lastniki, vsi producentje in vsi naj uživajo. To je temeljni nauk socializma.

Človek mora jesti. Človek se mora oblačiti. Človek mora imeti streho. Mora se učiti in vedriti. Vse to so neizogibna sredstva za življenje in dostojnost v družbi. Ali vsa ta sredstva ni mogoče imeti drugače kakor z delom. Dela torej mora biti dovolj! Zakaj je potem delavci brez posla?

Pred par leti nisi našel niti v enem ameriškem časopisu besedice o socializmu, izvirni socialistične liste. Čitaj jih danes. Čitaj vse kapitalistične liste in v vsakem bo našel več ali manj o socialistih in socialističnem gibanju. Kapitalisti in vladne stranke s tem torej hote ali nehoti priznavajo naš napredek. Da, da socializem je postal že sila, s katero morajo računati vsi naši nasprotniki.

Kajne, koliko se letos sliši o trampih; pred enim letom ni bilo slišati tega. To dokazuje, da je marsikateri človek prisiljen, da je tramp. Kapitalisti vladajo deželo in v to deželo so zanesli razmere, ki rodijo trampo — za kar jih še preganjajo. Kapitalizem je velika napaka. Nepraktičen je in nesreča za ljudstvo. Čas je, da se zamenja z boljšim sistemom.

Roosevelt se je zmotil, ko je poslal sojalško novemu potrugalskemu otroku-kralju. On bi moral poslati čestitko. Da, da! Manuel II bi ne bil nikoli kralj, da ni ubilo ljudstvo njegovega starejšega brata. In tudi Roosevelt bi ne bil še danes predsednik, da ni nekdo usmrtil McKinley-a. Ako pogledamo v zgodovino, najdemo vse polno slučajev, da so se lastni bratje principi klali med seboj za prestol in krono. Danes pa morajo biti kraljevski in cesarski trampje hvaljeni, da jim tega ni treba, — kaj ti to preskrbijo drugi.

V Toledo so obsodili potrošniki dva trgovca ledu na \$2000 globe in šest mesecev ječe, ker sta o goljufala več svojih odjemalcev. Sodnik je pa ovrgel zaporno kazeno, češ, da sta "bogata in respektirana moža, kterima bi škodoval zapor na businessu." Bogata in respektirana! Tu imate zopet nov dokaz, kako se merijo postave po vsegomočenem tolarju. Revno, izmuzgano ljudstvo naj tvoj kolikor hoče, doseže ne bo nič, kajti bogati goljufje, tatovi, morilec in roparji so visoko, visoko nad postavami. Pravica, pravica, že davno so te pokopali!

Ogrski grof Laszio Jenő Maria Henrik Simon Szechenyi se je pred nekaj dnevi poročil s hčerjo ameriškega milijonarja Vanderbilta, s katero je priženil okrog 20 milijonov dolarjev. Dolgo plemenitasko ime pa milijoni, to se ve, kaj! Plemeniti lopov, ki menda ne poseduje drugega kot svoj dolgi titel, je prišel po tolarje, ki so izsesani iz ameriških delavcev, dočim je bila milijonarka lačna plemenitasko grba. Značilna izmenjava v razredu kapitalistov, plemenitih lopovov in kronanih trampov!

V Syracuse, N. Y., so aretirali trgovca G. A. Palmera, ker je odslavljal klerika, ki je bil pri milici in s tem zanemarljal svoje delo. Najvišje zvezno sodišče je pa pravkar dalo pravico železniškim magnatom, da smejo odsloviti vsa kake delavca, kateri pripada delavski organizaciji. Ali ne vidi-te tukaj roke tiranstva? Trgovci ne sme odsloviti delavca, ki zanemarlja svoje delo, samo zato ker je član slasne milice — tolpe za organizirano klanje — dočim mora iti delavec, ki je član svoje unije. Kdaj se bo delavstvo spametovalo, da bo znalo čuvati svojo svobodo?

Ako zapreš človeka v ječo in mu potem za drago ceno dajesh jestvine in druge potrebne reči, ali ni on primoran vzeti te reči po vsaki ceni, kakoršno mu zastaviš? In ti boš rekel, da je to business. Ti se nahajaš danes v velikej državi; in tu prodajalec ravnotako odkloni devlje če jih ne plačaš po njegovi ceni. Odkloni ti tudi kruh, meso, premog in sploh vse kar potrebuješ. In ti boš zopet rekel, da je to business. Ali ni življenje v veliki kapitalistični državi ravno isto, kakor v jetnišnici? Amerika je velikanška ječa! Osemdeset milijonov jetnikov ima ta ječa. Delavci, tovariši moj, ali veš kje si?

Delavsko ljudstvo v Zedinjenih državah oblači, hrani, šola in zabava 175.000 advokatov. Kaj pa advokati producirajo za ljudstvo? V socialistični družbi bo advokat ravnotako potreben, kakor je danes v republiki — kralj.

V 21. številki "Proletarec" smo odkrito povedali newyorškemu "Glasu Naroda" naše mnenje o njegovem nepremišljenem sramotnjem Hrvatov. Povedali smo mu to, ker nam je pri sreč dostej nekakšna sloga med slovenskimi in hrvatskimi delavci. In kaj je na to odgovoril "Glas Naroda" v svoji 33. številki? O stvari sami ni črhnil niti besedice, pač pa je izjel nekaj plitvih očitaj, kakor vsakdo, ki je vedno v zadregi za stvarne dokaze. Mi bi pomislili, da ni pri tem nekaj drugega, kar najljepše karakterizuje poslednost političarjev okrog tega dnevnika: "Glas N." piše, da ima "Glas Svobode" večje zasluge za

Od blizo in daleč

— Na Dunaju, v Avstriji, je zadnjo soboto krožila vest, da je perzijski šah usmrten. Nadaljnje novice o tem ni.

— Poroča se, da je šel nemški prestolonaslednik na politično pot v Charlottenburgu študirat strojniško stroko.

Pameten dečko! Kdo ve, če ni dobro za mladega dečka, da se bo sploh kaj koristnega naučil? Kralji so že danes nepotrebni kin-di držav. Kdo ve, kaj prinese za le prihodnost?!

— Revolucija dviga svojo glavno glavo v Philadelphiji. Tam je neki advokat božjo previdnost truštol, g. J. Pierpont Morgana predlagal za predsedniškega kandidata. Mož se piše F. Carroll Brewster in je potomec pravih ameriških modrokrznevcev. Njegov stric je znani Benjamin Harris Brewster (ki je imel navado, da je nosil s čipkami obrobljene srajce. Brewster je napisal list, iz katerega tole priobčujemo:

"Ker živimo v vednem strahu, da se bomo morali nekega dne s puško v roki boriti, pravim, da naj pustimo prepasti revolucio-

narne demokrate in republikance in naj ustanovimo tretjo stranko, predno nas bodo z ustavnim ropom v zbornici popolnoma uničili. Sedem desetink ljudi, ki premorejo od 100 do 1000 milijonov, se bodo pridružili taki stranki. Ukrenimo, da bodo demokrate kot Bryan, Culbertson, Cochran in vsi republikanci kot Knox, Hughes in konzerti zginjili in republikanci in demokrate bodo hiteli pod naša zastava."

— Glasilo te rediteljske kapitalistične stranke "Ledger", ki že sedaj kliče vse konservativne elemente v boj proti Rooseveltu in Bryanu.

Pomembno v listu Brewstera je stavek v katerem govori, da bo morda treba "zgrabiti za puške". Temu prismojenemu človeku so vzor nekdanji sužnodržci na Jugu, ki so imeli svoje privržence med „nevednimi belokožci. Ali misli Brewster in njegova banda, da so delavci na Severu dandanes res tako nemumni, da pojdejo za njih interese v boj?

Ta vsegasita svojat ne ve, da armada zavladnih delavcev — socialistov raste z vsakim dnem po širni Ameriki.

Vseeno je pa važno, da zapisemo: Milijonarji prete z oboroženimi ustaji, njih vodja je pa človek, ki je študiral pravosodje!

Delavci, kaj mislite o tem?

— Včasih tudi kak grof kakšno pametno zine. Te dni je očeval madžarski grof Szechenyi hči milijonarja Vanderbilta. Ker so ga nekateri ameriški listi imenovali dotolovca, se je grof razjezil. Grof je v "Neue Freie Presse" priobčil dolgo izjavo, iz katere priobčimo tole:

"Kakšen dom lahko Amerikanci dajo ženi? — Vi, ki požirate ljubezen svoje žene tako hitro kot svoje južine, da potem naglo odidete, žene pa pustite same. Raz-

socializem, kakor "Proletarec". Kdo se ne smeje! Vsakdo, ki že dalj časa bere naše časopise, ve, da je "Glas Naroda" zadnjapazda strupeno napadal "Glas N."; delo tega lista mu je vedno bilo negneja. Zdalj so pa nenekateri zasluje, pozitivno delo! Nam se zdi, da je "Glas N." s to trditvijo prismoil "Glas Svobode" v roko kofuto, da se nam zadnji nehoti smili. Drugače ne more biti. Kdor to drugače razume, ta gotovo ne pozna preteklih razmer med tema dvema listoma. Kar se pa tiče "Proletarčevega" dela za socializem, bilo bi popolnoma odveč, da bi se pri tem ozirali na "Glas N." O tem govori delo samo in pa stranka. Slabo za nas, kadar nas bodo hvalili listi, ki se ogrevajo za krični družabni red, ogrevajo za kapitalizem. Slabo za nas, kadar nas bodo hvalili strupeni nasprotniki socializma in razrednozavladnih delavcev. Kadar nas bo hvalil "Glas Naroda", takrat nas naj zavedni slovenski delavci svobodno kolnejo

That's all.

— Vpliv ameriških kapitalistov na Cubi je postal tako močan na ondotno prebivalstvo, da se kar odprto zahteva anektacijo otoka z "Zlati drž."

Tudi vplivni listi na Cubi poročajo, da je najboljšje, ako se otok združi z veliko ameriško republiko.

— Kjer mi gre dobro, tam je moja domovina," mislijo eubanski kapitalisti, za to hite v narode ameriške republike," češ, stric Sam bo že skrbel s svojimi uniformiranimi najemniki, da bodo lahko skrbili domače delavce.

— Pa naj še kdo trdi, da kapitalisti ne ljubijo svoje domovine!

— Henrika Schnella, bogatega stavbinskega mojstra v Altoni, Ill., so radi plemenitih ulomov izročili veleposelnikom. Mož je po-

di tega si izvolijo bogata dekleta udobno življenje in se omože z inozemci. V naši deželi potuje plemič s svojo ženo, jo spremlja v družbe in zabave in pomaga ji vzgojiti otroke. On ne hči zjutraj v "kšeft", ne požre svojega zajutarka v dveh minutah, da zopet teče v "kšeft". Sploh je neumno, ako se trdi, da so vsi zakoni med plemiči in Američani krami nesrečni. Več nesrečnih zakonov je v New Yorku, kot v kateremsihi mestu onkraj oceana."

Priznati moramo, da je grof glede Američanov govoril resnično. Ali evropski plemič ni tako "idealni" človek, kot ga slika grof. Med plemiči je nad polovico uživačev pridaničev in puho-glavcev. Tega nam "visokorodni" ogrski grof ne bo vtajil. Mi poznamo predobro evropske plemiče in njih konjekometarske lastnosti.

— Vpliv ameriških kapitalistov na Cubi je postal tako močan na ondotno prebivalstvo, da se kar odprto zahteva anektacijo otoka z "Zlati drž."

Tudi vplivni listi na Cubi poročajo, da je najboljšje, ako se otok združi z veliko ameriško republiko.

— Kjer mi gre dobro, tam je moja domovina," mislijo eubanski kapitalisti, za to hite v narode ameriške republike," češ, stric Sam bo že skrbel s svojimi uniformiranimi najemniki, da bodo lahko skrbili domače delavce.

— Pa naj še kdo trdi, da kapitalisti ne ljubijo svoje domovine!

— Henrika Schnella, bogatega stavbinskega mojstra v Altoni, Ill., so radi plemenitih ulomov izročili veleposelnikom. Mož je po-

— Glasilo te rediteljske kapitalistične stranke "Ledger", ki že sedaj kliče vse konservativne elemente v boj proti Rooseveltu in Bryanu.

Pomembno v listu Brewstera je stavek v katerem govori, da bo morda treba "zgrabiti za puške". Temu prismojenemu človeku so vzor nekdanji sužnodržci na Jugu, ki so imeli svoje privržence med „nevednimi belokožci. Ali misli Brewster in njegova banda, da so delavci na Severu dandanes res tako nemumni, da pojdejo za njih interese v boj?

Ta vsegasita svojat ne ve, da armada zavladnih delavcev — socialistov raste z vsakim dnem po širni Ameriki.

Vseeno je pa važno, da zapisemo: Milijonarji prete z oboroženimi ustaji, njih vodja je pa človek, ki je študiral pravosodje!

Delavci, kaj mislite o tem?

— Včasih tudi kak grof kakšno pametno zine. Te dni je očeval madžarski grof Szechenyi hči milijonarja Vanderbilta. Ker so ga nekateri ameriški listi imenovali dotolovca, se je grof razjezil. Grof je v "Neue Freie Presse" priobčil dolgo izjavo, iz katere priobčimo tole:

"Kakšen dom lahko Amerikanci dajo ženi? — Vi, ki požirate ljubezen svoje žene tako hitro kot svoje južine, da potem naglo odidete, žene pa pustite same. Raz-

socializem, kakor "Proletarec". Kdo se ne smeje! Vsakdo, ki že dalj časa bere naše časopise, ve, da je "Glas Naroda" zadnjapazda strupeno napadal "Glas N."; delo tega lista mu je vedno bilo negneja. Zdalj so pa nenekateri zasluje, pozitivno delo! Nam se zdi, da je "Glas N." s to trditvijo prismoil "Glas Svobode" v roko kofuto, da se nam zadnji nehoti smili. Drugače ne more biti. Kdor to drugače razume, ta gotovo ne pozna preteklih razmer med tema dvema listoma. Kar se pa tiče "Proletarčevega" dela za socializem, bilo bi popolnoma odveč, da bi se pri tem ozirali na "Glas N." O tem govori delo samo in pa stranka. Slabo za nas, kadar nas bodo hvalili listi, ki se ogrevajo za krični družabni red, ogrevajo za kapitalizem. Slabo za nas, kadar nas bodo hvalili strupeni nasprotniki socializma in razrednozavladnih delavcev. Kadar nas bo hvalil "Glas Naroda", takrat nas naj zavedni slovenski delavci svobodno kolnejo

That's all.

— Vpliv ameriških kapitalistov na Cubi je postal tako močan na ondotno prebivalstvo, da se kar odprto zahteva anektacijo otoka z "Zlati drž."

Tudi vplivni listi na Cubi poročajo, da je najboljšje, ako se otok združi z veliko ameriško republiko.

— Kjer mi gre dobro, tam je moja domovina," mislijo eubanski kapitalisti, za to hite v narode ameriške republike," češ, stric Sam bo že skrbel s svojimi uniformiranimi najemniki, da bodo lahko skrbili domače delavce.

— Pa naj še kdo trdi, da kapitalisti ne ljubijo svoje domovine!

— Henrika Schnella, bogatega stavbinskega mojstra v Altoni, Ill., so radi plemenitih ulomov izročili veleposelnikom. Mož je po-

— Glasilo te rediteljske kapitalistične stranke "Ledger", ki že sedaj kliče vse konservativne elemente v boj proti Rooseveltu in Bryanu.

Pomembno v listu Brewstera je stavek v katerem govori, da bo morda treba "zgrabiti za puške". Temu prismojenemu človeku so vzor nekdanji sužnodržci na Jugu, ki so imeli svoje privržence med „nevednimi belokožci. Ali misli Brewster in njegova banda, da so delavci na Severu dandanes res tako nemumni, da pojdejo za njih interese v boj?

Ta vsegasita svojat ne ve, da armada zavladnih delavcev — socialistov raste z vsakim dnem po širni Ameriki.

"KRALJ JOLIETSKIH SLOVENCEV" NA LOVU ZA NEVESTO.

List "The Joliet Daily News" piše s dne 12. feb., da je Anton Nemanč, alderman 2. varde, salunar, pogrebniš, grocerist, konjušnik in "kralj Avstrijanec" v Jolietu (King of the Austrians of Joliet) potajno ušel iz Jolietu 11. t. m. na lov za svojo mlado nevesto, Katarino Stariha, ktera je 24 ur pred porokom izginila, da nihče ve kam. Njega trebušasto Velicanstvo, kralj Nemanč, kteremu je komaj pred par meseci umrla prva žena, je bil neki pilno razkačen, ko je zvedel o begu svoje neveste, ki mu je takorekoč ušla spred oltarja. Naglo se je odpejal v Chicago, a tu se je za njim zgubil vsak sled. Nihče tudi pozitivno ne ve, kaj je napotilo gđ. Stariha, da je "Velicanstvu" tako korenito obrnila hrbet.

Pač žalostno za jolietške rojake, da imajo takega "kralja", za kterega se dekleta ne marajo! Lahko se pripomimo, da je ta Nemanč glavni stebel klerikalnih fanatikov v Jolietu in en največjih socialistožerov.

MITCHELL BODOČI KANDIDAT ZA GVERNORJA?

Čikaški demokratje so sprožili željo, da bi radi videli John Mitchella, bivšega predsednika United Min Workers of America, kot kandidata za gubernorja v državi Illinois. Mitchell, kteremu je gotovo znana ta želja demokratov, ni še nič odgovoril, če mu je po volji ta kandidatura ali ne.

— Northern Pacific železnica je zaprla svoje delavnice v Livingstonu, Mont., in odslovila vse delavce. V Livingstonu je bilo že to zdaj od 400 do 500 mož brez dela.

— V Asheville, N. C., je Southern železnica odprustila 25 telegrafistov.

Znižanje plač.

Vslužbenici Boston & Maine železnice dobe znižano plačo za 10 odstotkov. Osemsto delavcev je prizadetih.

Pričetek dela.

— Illinois Steel Co. je vpisala v svojih tavnih v So. Chicago 10. febr. 500 delavcev (ne pa 2000 kakor so poročali kapitalistični listi).

— V Lorainu, O., se je vrnilo k delu okrog 5000 delavcev v tavnice National Tube Co.

— 700 delavcem je dala spet zaslužek Mark Manufacturing kompanija v Zanesville, O., ko je pričela z delom v eni svojih tavnici.

Štrajki.

— Tri tisoč premogarjev iz premogokopov Pittsburg Coal Co. je šlo 4. feb. na štrajk. Pričakuje se, da se pridružio štrajkarjem tudi ostali premogarji v osem okoliših. Štrajk je nastal radi tega ker hočejo posastniki rešiti vsi t. enogarnen "redni" smednik, namesto sedanjega črnega smednika. Inšpektorjem premogokopov je namreč prišlo na misel, da bi brezdimni smednik morda preprečil eksplozije v jamah, ktere so se zadnji čas tako redno ponavljale.

— Štrajk izdelovalcev poč v Belleville, Ill., ki je trajal dober teden, je končan. Lastniki tavnice, ki so skušali uvesti deseturni delavnik mesto sedanjega deveturnega in vtргati 5 odstotkov plače delavcem, kteri delajo od kosa (piecework), so se dali pogovoriti, da je ostalo pri starem. Štrajkalo je 300 delavcev.

— V Detroitu, Mich., je zaštrajkalo 75 izdelovalcev cigar. La Azora Cigar Co. je namreč odslavila 250 mož in ostalim znižala plačo za 50 centov pri tisoč cigarah.

— V St. Louisu, Mo., je "Association of Master Plumbers" znižala plačo plumblerjem za 75c na delavnik. Rezultat: okrog

300 plumblerjev je šlo na štrajk. Unijako gibanje.

— The Brotherhood of Railway Carmen (Bratstvo izdelovalcev železniških vozov) ima danes 35 p. družnic s skupnim številom članov 30.451. Unija ima v bilanci \$27.886.

— Izvrševalni odbor organizacije A. F. of L. je sklenil poslati žensko organizatorico na delo, da organizuje delavke v unije. Ta korak je hvalevreden in gotovo ne ostane brez uspeha.

Brezposelnost.

— Število brezposelnih v Chicagu narašča z dnem. Dognano je, da je od 200.000 organiziranih delavcev pri Chicago Federation of Labor najmanj polovica brezposelnih. Koliko je pa neumskih delavcev brez posla, tega se niso dognali, kajti število istih se množi vsak dan z novodošleci iz drugih krajev. Smelo smemo trditi, da je to ravno toliko, kakor umijskih, armada brezposelnih broji torej okrog 200.000 mož in žen.

— Mezda lista Springfield Southwestern železnice (Missouri) znaka za mesec januar \$3000 dočim je znašala v decembru m. l. \$45.000. Najlepši dokaz, da je brezposelnost tudi v Missouri kljub zatrtjevanju, da je tam dovolj dela.

— The American Car & Foundry Co., ktera ima svoje tavnice po več mestih Zedinjenih držav, je zaprla vse svoje tavnice v Chicagu že pričetkom zime, a pričela je poslovanje v Detroitu, Mich. kjer so počivale njene tavnice skoro celo lansko poletje. Čikaški vslužbeni te kompanije, ki so se poletni čas pekli ob vročini 150 stopinj Fahrenheit pri plavilih, morali so na zimo, ko bi bilo potrebno delo, iti na cesto. V Detroitu so pa vpisili skoro same farmerske delavce, kteri so na zimo prišli ob delo na farmah in so bili voljni prijeti za vsako delo ne glede na dobro ali slabo plačo.

Tako respektirajo kapitalisti stare delavce, ki so jim bili dobri v poletni vročini.

— V Indianapolis, Ind., je 16.097 delavcev prizadetih bodisi z znižanim delavnim časom, začasnno ali stalno brezposelnostjo. Med temi je 7.770 delavcev popolnoma brez dela. Ena tretjina prejšnjega normalnega števila delavcev v tem mestu je prizadeta.

— V New Yorku je nad 180.000 brezposelnih delavcev. Revščina in pomanjkanje med brezposelnimi sloji je že priklopila do viska. Samuel Prince, od centralne delavske unije, je šel zadnji teden s posebno delegacijo k mayorju McClellanu s prošnjo, da ta dovoli gradnjo podulčne železnice na Broadway — Lexington ave. To delo naj bi se povzelo brezposelnim, ki so čez vse potrebni zaslužka. Prince je rekel mayorju, da za to delo naj bi izdalo mesto 10 milijonov dolarjev, kar je po mnenju komisije za javne naprave dovolj za začetek takega podjetja. Mayor McClellan ni nič gotovega obljubil.

— Brezposeln delavci v Milwaukee bodo demonstrirali pri prvi seji mestnega sveta. Prišli bodo na sejo in zahtevali, da ukrene kaj koristnega v prid brezposelnim. Na čelu demonstracije so socialisti.

— "Republican News" v Grand Junction, Colo., poroča z dne 13. feb. sledeče:

"Brezposelni mašinisti, strojevodje, kurjači, zavirači in drugi ugledni delavci v tem mestu, so vsled življenjskih potreb primorani — krasti in ropati. Može, ki so bili par meseci pošteni delavci, so danes in zločinci samo zato, ker morajo stradati. Ječe so polne teh siromakov."

Tako poroča kapitalistični list. — Rudniški posastniki v rudniškem okrožju Tanana, v Alaski, skušajo preplaviti Alasko z rusi. Ta manever ima namen, darji in vsakovrstnim delavci, ktere zablajajo v deželo od vseh znižati plačo starih rudarjem in v služaju, da se vsled tega uprejo — kar bodo naravno tudi storili — nadomestiti jih z novimi delavci.

Proč od Alaske!

— Ne v Bisbee, Arizona! Kapitalistični listi, v službi ondot-

nih rudniških družb, razširjajo laž, da je v tem kraju mnogo dela. Resnica pa je, da je tam vsespolno ljudi, ki zastojajo skušajo dobiti delo. Kapitalisti bi radi zabili brezposlece v oni kraj, da bi tem ložje prešli kri starih delavcem. Ne dajte se premotiti! Proč od Bisbee, Arizona!

V državi Florida je uvreden nov zakon proti otroškemu delu. Otrok iz pod 12 let se ne sme več vpisati po tem zakonu. Časopis je poročal, da bo sedaj v Floridi nad 5000 otrok vzetih iz dela in poslanih v šole. Pet tisoč otrok v delavnicah! Pet tisoč malih žitkov je bilo na žrtveniku za profit! O, kapitalizem, kapitalizem, strašno bo plačilo za tvoje grehe!!

Henry W. Pinkham duhovnik baptistovske cerkve v Denveru, Colo., je pred dobrim tednom izjavil na priznici, da Kristusov nauk o bratstvu in ljubezni do bližnjega, je tudi nauk socializma. Vsed tega hoče on svoje bodoče dni posvetiti socializmu in širiti njegov nauk. Denverški kapitalistični listi pišejo, da je Pinkham s tem svojim sklepom vzbudil veliko senzacijo. Senzacija! Kapitalisti kaj se ne presenečajo preveč, kajti temu duhovniku jih bo še mnogo sledilo.

Demarčar Neal pri Capital State banki v Boise, Idaho, je aretirani rad poneverjenja \$40.000. Mr. Neal je vodja tamonje ne- deljske šole in jako zaželen državljani v Idaho. Rooseveltov prijatelj je in bil je veliki kričač proti Moyru, Haywoodu in Pettiboneju za časa njih obravnave.

OD URUDNIŠTVA.

"PROLETAREC."

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$3 za celo leto, \$1.50 za pol leta.

Oglašni prostori: Pripravljeni vsak dan. Cena po dogovoru. Pridržujemo si pravo do odločitve.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY, by South Slavic Workers' Publishing Company, Chicago, Ill.

JOHN GRILLO, President; JOHN PETRIĆ, Secretary; ANTON PRILEPIĆ, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries \$3 a year, \$1.50 for half year. ADVERTISING RATES on application.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC", 587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

231

ZAKAJ SMO V BOJNI VRSTI?

Napisal Zavrtnik Jože.

Če danes marsikatero jutitilicento uprašamo glede družabnega in individualnega življenja, dobimo zelo plitke in smešne odgovore. Ako uprašamo strojevodjo, kaj goni stroj, kako je sestavljen mehanizem stroja, dobili bomo pameten odgovor.

Strojevodja bi smatral vsakega za norega, ki bi trdil, da para ne goni stroja, ali da ena atmosfera pritiska v parnem kotlu ne pomeni pritiska enega kilograma na kvadratni centimeter.

Sedaj pa uprašamo dotičnega človeka, da nam razložijo, kaj je uzrok, da danes brezštevilni milijoni ljudi živijo v bedi in revščini, da le nekaj stotin uživa vse kulturne pridobitve? Kakšen odgovor bomo dobili? Ako je verški človek, bo rekel, da je to božja volja, če je pa patriot, bo pa odgovoril, da je to v interesu naroda, če imamo bogatino in revščino, ker bogatini s svojimi milijoni skrbijo, da siromašni narod dela. Odgovor vernika in patriota je z ozirom na družabne razmere napačen in kriv. Seve je vernika in patriota o tem težko pripraviti. Temu se pa ni čuditi, ker se taki ljudje ne razumejo, da zakon uzroka in učinka istotako deluje v družabnem življenju kot v fiziki, ki pravijo, da študirajo družabne razmere.

In ti brezbrizni ljudje, nepoznavajoči učinkov in vzrokov v družabnem življenju, nas uprašajo pogosto: Zakaj delate za to brezbrizno ljudsko maso, ki vas zasmehuje in se veseli, če vas vlačijo v ječe in vas gonijo delodajalci od tvornice do tvornice?

Tem brezbriznim ljudem se pa pridružijo še politični "pipei", ki imajo o učinkih in vzrokih v družabnem življenju toliko pojuna kot zajec o bobnanju in kriče: Socialisti, ki delajo za čvrsto socialistično organizacijo in uče ljudsko maso v poljudni besedi spoznavati resnice socialističnega nauka, so navadni koristolovci. Mi politični "pipei" smo odrešilniki naroda!

Ako damo na kritično rešetko izreke teh čvekačev, tedaj pride mo to zaključka, da bi po njih nazorih ne smel pameten človek nič storiti, kar mu ne nese dobička, zahvale in priznanja, da socialisti le vsled velike ljubezni do trepega človeštva, ali vsled bolne sentimentalnosti — iz proste volje delajo tako. Zadržne vrste čvekači pa žele naobratno, da bi socialisti živeli le o zraku in vodi. Kakšno protislovje!

NEVARNI SOCIALIZEM.

IV.

Česar priroda sama ni dala osebi, tega ji gotovo socializem ne more vzeti. Ampak marsikaj, kar ji je kapitalistični družabni red vzjel, ji socializem lahko povrne. Seveda je treba, da smo glede pomena individualizma na jasnem. One megalomanije "absolutnih" individualistov, ki jih uči prezirati maso, ljudstvo, altruizem, se je vsakekar treba otežiti in priznati, da je individuum bitje, ki ne pomeni ne začetka, ne konca, temveč samo majhno potezo v neskončno dolgi črti; porojeno in porajajoče; bitje, ki je tudi v svojem času vezano z vidnimi in nevidnimi vezmi na vse strani.

Človeška volja ni svobodna. To je danes za vse pametne ljudi nepreporno, ker je prav tako temeljito dokazano, kakor je dokazano, da so vse trditve o svobodni volji izraz tajnega hrepenenja, ali pa prekanjena zofistika. Čim pa priznamo, da individualna volja ni svobodna, se zgrudi do neba segajoči steber, na katerem misli osebna individualnost, ta stoji in hipoma se zavemo, da smo atomi, ki se gibljejo po brezpozornih zakonih, milijonkrat starejših od nas, po zakonih, ki nas prav nič ne vprašajo, ali nam je všeč, da smo taki in taki, da se gibljemo tako in tako, da mislimo tako in tako, da živimo tako in tako ter da umiramo tako in tako.

Prav za vse so enaki prirodni zakoni. Prav vsi smo priklenjeni k njim. Ali naj priznavamo, da je velikost, če jetnik kriči, da je cesar?

Toda degradirati ne mislim človeka in tudi rogati se mu nočem. Če je res, da je on in njegovo življenje rezultanta mnogih pogojev je tudi resnično, da na neko množino teh pogojev lahko vpliva. To sicer ne rekonstruira njegove absolutne svobode, omogoči mu pa vendar neko relativno svobodo ki je lahko večja ali pa manjša. In na to velikost se lahko zavedno vpliva. Naše vezi postanejo lahko prožnejše, kakor so; doba in prostor našega svobodnega gibanja se lahko poveča.

Vprašanje je pa to: Ali more biti več relativne svobode v kapitalistični ali v socialistični družbi?

DELAVCI!

Denar ni zgubljen.

Kupite "stook" Jugoslovanske Delavske Tiskovne Družbe in postanite lastniki edinega slovenskega delavskega tednika v Ameriki. Delnica stane \$10. Plača se lahko v dveh obrokih po \$5. Pišite za pojavnila.

Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba

587 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Govorimo povsem vulgarno, pa se ozmimo najprej po kapitalističnem svetu. Kako je tukaj, vemo precej natančno. Kdor ima glavni, živji od obresti, to se pravi, od denarja, ki ga drugi ustvarjajo v njegovi direktni ali pa indirektni službi. Navidezno je to prav tako svoboda. Denar mi daje možnost, gibanje se po moji volji. — Če mi je všeč potovanje po orienču, se peljem v Mro Azijo, v Indijo na Kitajsko, na Japonsko. Če ljubim gore, si lahko izberem Alpe, Sumavo, Himalaje, Tatro. Ako mi tekne šampanje, ga naročim in pijem. Ali mi ugaajo južna dekleta, si jih poiščem v Italiji ali v Egiptu. Če je Nietzsche moj ljubimec, si kupim Zaratustro in Porod tragedije v zlatorezu. Čim več denarja, tem več svobode.

Toda, preden pogledamo drugo stran te zlate medalje, se ozmimo malo tja, kjer žive tudi individualnosti in navadno od prirode močnejše individuičnosti. Moji so sed Tone je tako bitje. Umetniška natura je. Velike oči ima, sanjave in bogve kaj vse vidi, česar jaz ne opazim nikdar. Deset barv razlikuje, kjer ne vidim jaz nič drugega, kakor svetlobo ali pa temo. Tone razume vsako skrivnost erte. Neznanske daljave se odpirajo njegovemu pogledu. Povedati sicer ne zna nikdar prav, kar vidi. Jezik mu je težak? Beseda nerodna. Toda če imo čopič in barve, govori z njimi tako, kakor sam Cicero ne bi mogel govoriti z besedo. Umetniška je njegova individualnost. Vsak koplata se izpremeni pod njegovimi rokami v del čudežnega sveta, jasneja in vendar polnega bajnih skrivnosti.

To se pravi: Ispremenilo bi se platno, če bi ga imel, in če bi imel barve in če bi imel časa. Toda Tone je revež. Banalna reč. Ampak banalnost ima veliko moč. Zaničuj jo, ona se ne zmeni za to. Ona je; moje ignoriranje je ne uniči. Tone že verjame, da je tako. Seveda nekaj ni hotel verjeti. Še mislil ni na banalnost. Čutil je v sebi silo genija. Gledal in pil je krasoto, kamor je prišel in sanjal je čudovite slike, ki jih bo vstvarjal. Morda sanja še vedno, ampak čudovitih slik ne ustvarja. Akte prepisuje pri advokatu, na sodnijo hodi, v trafiki kupuje kolek za šefa in včasih vzame zasluzi. Kajti živeti se more in življenje je drago, zaslužek pa majhen.

Ne vem, kaj pravi njegova individualnost, ampak mislim si. Ivan je drugačen fant. He! — krepka individualnost! Stradal je tudi, kakor da bi se bil v tej stroki hotel izvežbati za umetnika. Hudo je bilo, a ni se udal. Saj poznate te značaje moralnih povesti? — Skratka, ni mu treba pisariti pri advokatu. On slika res. Portrete dela pa cerkvene godohe. Kdor pri njem kaj naroči, je zadovoljen. Zakaj vse iz dela tako, kakor se je naročilo. Dobil je sčasoma silo fin duh. Kar z obraza bere ljudem, kaj bi radi. Včasih je bil drugačen. Jedel je jutraj suh kruh, opoldne je pa šel v kavarno na "črno", da si je lahko kupil barv. Pa je slika "za razstave". Tako ka kor je sam hotel. Kakor mu je "duša velevala". Pa polagoma se je prepričal, da to ni nič. Dolgo je mislil, da so njegove slike lepe; ljudje, o katerih je sodil, da kaj razumejo in da imajo dober okus, so mu pritrjevali. Le oni, ki so imeli denarja, niso kupovali slik, ki so bile njemu všeč, ampak take, ki so ugajale njim. — Svojih slik ni mogel pojesti, bišni gospodar jih ni maral za starinarjo, branjevec mu nič ni dal zanje. Polagoma se je "asimilirati" in danes — bogami — je izvrsten psiholog. Zadnjič je naslikal petdesetletno obogatelo kramarico tako krasno, da se sama bi bila poznala. Ampak bila je srečna. In Ivan je dobil prav čeden honorar. Sedaj svetega Sebastiana natančno tako, kakor se je pogodil z gospodom župnikom iz Zahribja. Občina je siromašna, a za par tednov bo že zaslužek.

O svoji individualnosti ne govori Ivan nikdar. Moeda pojde enkrat v Pariz. Včasih se misli, da bi bilo lepo. No — morda! Seveda, bojne se individualnost lahko tudi v kapitalistični družbi. To je končno tudi nekaj. Sicer bojevitost morda ni edini kriterij individualnosti. Pa je tudi z bojem semtertja čudno.

Pravijo, da žive povsod ljudje, ki so nastopali v zgodnjem letu. Blisale so se jim oči in topel je bil njihov glas. Bili so revolucio-narni in proroki — eni znanstveni, drugi umetniški, tretji politični. Pa se jim je polagoma dokazalo, da se z glavo ne prebije zid, za mehko se pa najde primeren prostorek. Renegatje so! Podle duše! . . . Maksimalno imed njih je sam tako govoril, preden je renegiral svojo individualnost in se

Tako protislovno besedičenje je plitko in nizko, brez vsake realne podlage, ki dokazuje, da so taki čvekači nevedni ali hudobni ljudje. Socialistom se priteva z ene strani preveč velikodušnosti, ako se trdi, da se žrtvujejo le iz ljubezni do ljudi, z druge strani pa preveč nizkote, ako se trdi, da iz dobičkaželosti delajo za narod. Prvo in drugo je napačen zaključek.

Socialist je socialist, ker drugačen biti ne more! Volja človeka je podrejena njegovemu organizmu. Socialist zadovoljuje le svoj lasten organizem. Ako bi tega ne storil, bi trpel. Na socialistu ne vpliva, če ima ljudska masa od njegovega dela dobiček. Na to se ne ozira socialist!

Socialist nima pravice, da bi samega sebe smatral za mučenika, ako ga preganjajo ali da bi zahteval za svoje delo zahvalo. To, kar stori socialist je le pojav zakonov, ki vladajo njegov organizmu.

Koliko reformatorjev in revolucio-narjev je že šlo v smrt za svoje prepričanje, ne da bi v očeh smrti rekli: Mi smo mučniki, mi apeliramo na zahvalo ljudske mase.

Zgodovina od pamtveka sem nam pripoveduje o zločinah, katere so izvršili neumni ljudje in politični "pipei" na reformatorjih in revolucio-narjih. Pošiljali so jih na grmade, pribijali na križ, sekali jim glave, streljali jih, obešali jih na vislice, metali jih v hrano divjim zverinam, pošiljali jih na tezalnice in v ječo. Ti reformatorji in revolucio-narji so trpeli grozno muke z usmevom na ustnicah, ne da bi kdaj zinili: Mi smo mučniki!

Trpeli so za stvar, za ideje, ker so bili reformatorji in revolucio-narji, ker je bila njih volja podvržena zakonom njihovega organizma.

Naj danes oblikajo politični "pipei" socialiste z gnojnice, naj jih delodajalci gonijo od tvornice do tvornice, naj živijo po glavah socialistov budžovani polienajev, socialisti pojdejo po zverini poti naprej, ker so socialisti, ne da bi sami sebe imenovali mučenike, ali za svoje delo zahtevali mučeniški venci ali zahvalo.

Politični "pipei" in neumneži ne bodo ustavili socialistov na poti navzgor, na poti od teme k luči.

Delo političnih "pipeev" in neumnežev je plitko, nizko in zaslonj! Socialisti bodo ostali v bojni vrsti, če je političnim pipecem in neumnežem všeč ali ne!

NEVARNI SOCIALIZEM.

IV.

Česar priroda sama ni dala osebi, tega ji gotovo socializem ne more vzeti. Ampak marsikaj, kar ji je kapitalistični družabni red vzjel, ji socializem lahko povrne. Seveda je treba, da smo glede pomena individualizma na jasnem. One megalomanije "absolutnih" individualistov, ki jih uči prezirati maso, ljudstvo, altruizem, se je vsakekar treba otežiti in priznati, da je individuum bitje, ki ne pomeni ne začetka, ne konca, temveč samo majhno potezo v neskončno dolgi črti; porojeno in porajajoče; bitje, ki je tudi v svojem času vezano z vidnimi in nevidnimi vezmi na vse strani.

Človeška volja ni svobodna. To je danes za vse pametne ljudi nepreporno, ker je prav tako temeljito dokazano, kakor je dokazano, da so vse trditve o svobodni volji izraz tajnega hrepenenja, ali pa prekanjena zofistika. Čim pa priznamo, da individualna volja ni svobodna, se zgrudi do neba segajoči steber, na katerem misli osebna individualnost, ta stoji in hipoma se zavemo, da smo atomi, ki se gibljejo po brezpozornih zakonih, milijonkrat starejših od nas, po zakonih, ki nas prav nič ne vprašajo, ali nam je všeč, da smo taki in taki, da se gibljemo tako in tako, da mislimo tako in tako, da živimo tako in tako ter da umiramo tako in tako.

Prav za vse so enaki prirodni zakoni. Prav vsi smo priklenjeni k njim. Ali naj priznavamo, da je velikost, če jetnik kriči, da je cesar?

Toda degradirati ne mislim človeka in tudi rogati se mu nočem. Če je res, da je on in njegovo življenje rezultanta mnogih pogojev je tudi resnično, da na neko množino teh pogojev lahko vpliva. To sicer ne rekonstruira njegove absolutne svobode, omogoči mu pa vendar neko relativno svobodo ki je lahko večja ali pa manjša. In na to velikost se lahko zavedno vpliva. Naše vezi postanejo lahko prožnejše, kakor so; doba in prostor našega svobodnega gibanja se lahko poveča.

Vprašanje je pa to: Ali more biti več relativne svobode v kapitalistični ali v socialistični družbi?

Govorimo povsem vulgarno, pa se ozmimo najprej po kapitalističnem svetu. Kako je tukaj, vemo precej natančno. Kdor ima glavni, živji od obresti, to se pravi, od denarja, ki ga drugi ustvarjajo v njegovi direktni ali pa indirektni službi. Navidezno je to prav tako svoboda. Denar mi daje možnost, gibanje se po moji volji. — Če mi je všeč potovanje po orienču, se peljem v Mro Azijo, v Indijo na Kitajsko, na Japonsko. Če ljubim gore, si lahko izberem Alpe, Sumavo, Himalaje, Tatro. Ako mi tekne šampanje, ga naročim in pijem. Ali mi ugaajo južna dekleta, si jih poiščem v Italiji ali v Egiptu. Če je Nietzsche moj ljubimec, si kupim Zaratustro in Porod tragedije v zlatorezu. Čim več denarja, tem več svobode.

Toda, preden pogledamo drugo stran te zlate medalje, se ozmimo malo tja, kjer žive tudi individualnosti in navadno od prirode močnejše individuičnosti. Moji so sed Tone je tako bitje. Umetniška natura je. Velike oči ima, sanjave in bogve kaj vse vidi, česar jaz ne opazim nikdar. Deset barv razlikuje, kjer ne vidim jaz nič drugega, kakor svetlobo ali pa temo. Tone razume vsako skrivnost erte. Neznanske daljave se odpirajo njegovemu pogledu. Povedati sicer ne zna nikdar prav, kar vidi. Jezik mu je težak? Beseda nerodna. Toda če imo čopič in barve, govori z njimi tako, kakor sam Cicero ne bi mogel govoriti z besedo. Umetniška je njegova individualnost. Vsak koplata se izpremeni pod njegovimi rokami v del čudežnega sveta, jasneja in vendar polnega bajnih skrivnosti.

To se pravi: Ispremenilo bi se platno, če bi ga imel, in če bi imel barve in če bi imel časa. Toda Tone je revež. Banalna reč. Ampak banalnost ima veliko moč. Zaničuj jo, ona se ne zmeni za to. Ona je; moje ignoriranje je ne uniči. Tone že verjame, da je tako. Seveda nekaj ni hotel verjeti. Še mislil ni na banalnost. Čutil je v sebi silo genija. Gledal in pil je krasoto, kamor je prišel in sanjal je čudovite slike, ki jih bo vstvarjal. Morda sanja še vedno, ampak čudovitih slik ne ustvarja. Akte prepisuje pri advokatu, na sodnijo hodi, v trafiki kupuje kolek za šefa in včasih vzame zasluzi. Kajti živeti se more in življenje je drago, zaslužek pa majhen.

Ne vem, kaj pravi njegova individualnost, ampak mislim si. Ivan je drugačen fant. He! — krepka individualnost! Stradal je tudi, kakor da bi se bil v tej stroki hotel izvežbati za umetnika. Hudo je bilo, a ni se udal. Saj poznate te značaje moralnih povesti? — Skratka, ni mu treba pisariti pri advokatu. On slika res. Portrete dela pa cerkvene godohe. Kdor pri njem kaj naroči, je zadovoljen. Zakaj vse iz dela tako, kakor se je naročilo. Dobil je sčasoma silo fin duh. Kar z obraza bere ljudem, kaj bi radi. Včasih je bil drugačen. Jedel je jutraj suh kruh, opoldne je pa šel v kavarno na "črno", da si je lahko kupil barv. Pa je slika "za razstave". Tako ka kor je sam hotel. Kakor mu je "duša velevala". Pa polagoma se je prepričal, da to ni nič. Dolgo je mislil, da so njegove slike lepe; ljudje, o katerih je sodil, da kaj razumejo in da imajo dober okus, so mu pritrjevali. Le oni, ki so imeli denarja, niso kupovali slik, ki so bile njemu všeč, ampak take, ki so ugajale njim. — Svojih slik ni mogel pojesti, bišni gospodar jih ni maral za starinarjo, branjevec mu nič ni dal zanje. Polagoma se je "asimilirati" in danes — bogami — je izvrsten psiholog. Zadnjič je naslikal petdesetletno obogatelo kramarico tako krasno, da se sama bi bila poznala. Ampak bila je srečna. In Ivan je dobil prav čeden honorar. Sedaj svetega Sebastiana natančno tako, kakor se je pogodil z gospodom župnikom iz Zahribja. Občina je siromašna, a za par tednov bo že zaslužek.

O svoji individualnosti ne govori Ivan nikdar. Moeda pojde enkrat v Pariz. Včasih se misli, da bi bilo lepo. No — morda! Seveda, bojne se individualnost lahko tudi v kapitalistični družbi. To je končno tudi nekaj. Sicer bojevitost morda ni edini kriterij individualnosti. Pa je tudi z bojem semtertja čudno.

Pravijo, da žive povsod ljudje, ki so nastopali v zgodnjem letu. Blisale so se jim oči in topel je bil njihov glas. Bili so revolucio-narni in proroki — eni znanstveni, drugi umetniški, tretji politični. Pa se jim je polagoma dokazalo, da se z glavo ne prebije zid, za mehko se pa najde primeren prostorek. Renegatje so! Podle duše! . . . Maksimalno imed njih je sam tako govoril, preden je renegiral svojo individualnost in se

Fr. Sakser Co.

109 Greenwich St., New York

PODRUŽNICA

6104 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, O.

Oficijelno zastopništvo vseh parobrodskih družb.

Priporočila se Slovenem in Hrvatom o priliki potovanja v staro domovino, ali ako žele koga sem spet — v prodajo parobrodskih listov po najnižji ceni.

Zelo nizke cene za vse kraje v Zjedin. državah in Evropi

Pošilja najceneje in najhitreje denar v staro domovino, bodisi zasebnim strankam, posojilnicam ali v katerokoli vrsto.

Vsak slovenski potnik naj pazi, da pride na številko

109 GREENWICH STREET

in nikamor drugam, ter naj se prej dobro prepriča, ako je na pravem prostoru, predno se da pogovoriti, da komu vroča denar v misli, da ima opraviti z nami.

SLOVENCI IN HRVATOM

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po najnovejšem kroju. Unijsko delo; trpežno in lično (Vr) zalegi imamo tudi razne druge potrebščine, k spadajo v delokrog oprave - oblik. Pridite in ogledajte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO. UNION CLOTHIERS - TAILORS. 598 600 BLUE ISLAND AVE.

vpregel v ta ali oni voz kapitalizma.

Lepih pravljic je pa dovolj. Saj poznamo vse tiste blesteče fraze o talentu in o njegovih nujnih zmogah. "Vsak talent najde svojo pot." — Kajpada, neko pot že najde, le da drži največ teh cest v naši dražestni družbi navzdol, v filiststvo, v sinekure, v prodaj in v pogin. Ostudno lažnjiva je fraza o talentu, ki se mora uveljaviti, "če je talent." Da, če je kupčijski talent, je že precej verjetno. Kdor zna goljufati, ne da bi se naravnost sprl a kazenskim zakonom, je velikan. Ouderški talent je v tej družbi najplodnejši. Ampak so na svetu individualnosti, ki prav na tem polju ne znajo konkurirati, pa so vendar individualnosti. Zanje je kapitalistični svet pekel. Kdor si je izmislil bajko o svobodnem razvoju individualnosti, o njeni moči in svetosti, je moral dobiti bogato nagrado od kapitalistov, kajti za majhen denar se je le no proda duše.

Končno je pa v tej čedni družbi se kapitalistova svoboda zelo povežna. Milijarder je prijeten pokle, ampak tudi milijarderji so že zvedeli, da imajo špekulacije svoje muhe, katerim se pravi krize. In individualnost propadlega kapitalista je navadno zelo klavarna reč.

Kdor hoče, lahko analizira še dalje in dalje, po vseh slojih in poklehih, pri vseh narodih in po vseh deželah. Če analizira objektivno, mora gotovo izpoznati, da ni individualnost nikjer tako prazna pena, kakor v kapitalistični družbi. Resnična individualnost se ne more sprijazniti s svetom, ki obožuje Mamona za najvišje bitje.

SHOD BREZPOSELNIH HRVATSKIH DELAVCEV V CHICAGO DNE 9. FEB.

Na klie hrvatskih sodrugov okrog "Radničke Straže" prihitelo je dne 9. feb. predpoldne nad tristo hrvatskih delavcev, po večini brezposelcev, v Mladicevo dvorano, da slišijo glas sklicateljev, kdo je v resnici zakrivil brezposelnost in kako se v bodoče ogniti temu zlu.

Vdeležba je bila ogromna. Prostrano Mladicevo dvorano št. 1 je bila natlačena in mnogo poznejših došlecev je morala ostati v gneči pri vratih. Shoda se je vdeležila tudi okrog dvajset Slovencev.

Shod je otvoril sodr. Ivan Mamek in dal besedo sodrugu Milanu Glumacu. Glumac je govoril približno dve uri. Krasen in ognjvit je bil njegov govor. Z jedratimi besedami je prikazal jasno ilustracijo današnjega nad vse krivičnega družabnega reda, ki daje gospodstvo in nasilno moč v roke kapitalistov in drugih človeških trotoev, da vladajo in zatirajo milijonske mase proletarijata. Kapitalisti, kateri posedujejo vsa sredstva za produkcijo življenjskih potrebščin in vodijo to produkcijo le za svoj profit, ne pa v korist onih, ki proizvajajo, so krivi vsa zla, ki tepe podložne sloje. Kapitalisti so krivi krize, brezposelnosti, zločina, prosti-tucije, organiziranega klanja proletarcev ali vojne itd. itd. Ta-ki so kapitalisti in bodo vedno, dokler bo delavstvo mirno prena-

šalo bič, s katerim ga tepejo. Delavci si zamorejo edinole sami pomagati; edino sami zamorejo stresti bič, s katerim ga tepejo. Delavci si zamorejo edinole sami pomagati; edino sami zamorejo stresti breme kapitalizma s svojih pleč in to, ako se gospodarsko in politično organizirajo in stopijo v razredno borbo. Končal je sodr. Glumac s pozivom, da se morajo hrvatski brezposleci pridružiti ostalim stotisočem in stotisočem ameriških delavcev vseh narodnosti ki demonstrativno kličejo naši vladi: Mi ne maramo miloščine! Dajte nam dela! Dajte nam dela!!! Dajte nam za-služka!

Sodr. Glumac je napravil na poslušalec nepopisen utis. Gro-movito ploskanje je odmevalo v dvorani, ko je končal. Marsikteri hrvatski delavec, ki je doslej poznal socialiste le v najčrnejših barvah iz protidelavskih časopisov je sedaj nehote priklinal da je res tako, kar je povedal govornik. Glumacu je sledil še več drugih hrvatskih govornikov; v imenu slovenskih brezposlecev je govo-ril sodrug Jože Zavrtnik. Vsi govorniki so obdelavali — in dosti dobro — le en isti problem: brezposelnost.

Pred zaključitvenjem shoda, ki je trajal blizo štiri ure, je bila preči-tana in soglasna sprejeta slede-ča resolucija

Hrvatski radnici v Chicago, Ill. skupljeni na javnoj radničkoj skupštini u korist bezposlenih a nedelju dne 9. veljače 1908. zaključuju:

1. Prosvjeduju i spremni su se boriti protiv postojećeg kapitalističkog uređenja, koje je krivo krizama i bezposlici kao i cijeljoj bijedi čovječanstva.

2. Skupljeni zaključuju, da će se priključiti pokretu i borbi, koju vodi socijalistička stranka, da se pomogne bezposlenim radnicima.

3. Ova skupština opunomoćava odbor Hrvatskog Radničkog Prosvjetnog i Političkog Društva u Chicagu da poduzme u sporazumu sa socijalističkom strankom sve što za korisno nadje u korist bezposlenih radnika.

4. Ova skupština poziva pod-porna društva, da se priključe pokretu u korist bezposlenih.

5. Ova skupština odobrava odluku da se 29. veljače, priredi zabava u korist hrv. radničkog doma i u korist bezposlenih.

6. Skupština ova poziva hrvatske radnike širom Amerike da se svi priključe pokretu u korist bezposlenih.

7. Jer skupljeni na ovaj skupštini smatraju da je preča pod-pora i pomoć, bezposlenoj siro-tinji, nego li plaćanje izbornih troškova razne gospode, poziva ova skupština takozvanu "Hrv. Narodnu Obranu", da prihod od priredjene zabave, kao i sav sa-kupljeni novac preda u korist bezposlenih hrvatskih radnika.

ALI NAJ PIJEMO VODO?

Mnogo zdravnikov trdi, da se kati budih boleznih zaslede v ne-čisti pitni vodi in da prouzroča nečista voda mnogo epidemij. Mi smo ekstremni narod, torej ni čudno, ako je nekdo predlagal, da se preneha pitni vodo. Pozabil je pa povedati s čim nadomestiti vo-

Fr. Sakser Co.

109 Greenwich St., New York

PODRUŽNICA

6104 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, O.

Oficijelno zastopništvo vseh parobrodskih družb.

Priporočila se Slovenem in Hrvatom o priliki potovanja v staro domovino, ali ako žele koga sem spet — v prodajo parobrodskih listov po najnižji ceni.

Zelo nizke cene za vse kraje v Zjedin. državah in Evropi

Pošilja najceneje in najhitreje denar v staro domovino, bodisi zasebnim strankam, posojilnicam ali v katerokoli vrsto.

Vsak slovenski potnik naj pazi, da pride na številko

109 GREENWICH STREET

in nikamor drugam, ter naj se prej dobro prepriča, ako je na pravem prostoru, predno se da pogovoriti, da komu vroča denar v misli, da ima opraviti z nami.

SLOVENCI IN HRVATOM

naznanjamo, da izdelujemo raznovrstne obleke, po najnovejšem kroju. Unijsko delo; trpežno in lično (Vr) zalegi imamo tudi razne druge potrebščine, k spadajo v delokrog oprave - oblik. Pridite in ogledajte si našo izložbo. Z vsem spoštovanjem

J. J. DVORAK & CO. UNION CLOTHIERS - TAILORS. 598 600 BLUE ISLAND AVE.

vpregel v ta ali oni voz kapitalizma.

Lepih pravljic je pa dovolj. Saj poznamo vse tiste blesteče fraze o talentu in o njegovih nujnih zmogah. "Vsak talent najde svojo pot." — Kajpada, neko pot že najde, le da drži največ teh cest v naši dražestni družbi navzdol, v filiststvo, v sinekure, v prodaj in v pogin. Ostudno lažnjiva je fraza o talentu, ki se mora uveljaviti, "če je talent." Da, če je kupčijski talent, je že precej verjetno. Kdor zna goljufati, ne da bi se naravnost sprl a kazenskim zakonom, je velikan. Ouderški talent je v tej družbi najplodnejši. Ampak so na svetu individualnosti, ki prav na tem polju ne znajo konkurirati, pa so vendar individualnosti. Zanje je kapitalistični svet pekel. Kdor si je izmislil bajko o svobodnem razvoju individualnosti, o njeni moči in svetosti, je moral dobiti bogato nagrado od kapitalistov, kajti za majhen denar se je le no proda duše.

Končno je pa v tej čedni družbi se kapitalistova svoboda zelo povežna. Milijarder je prijeten pokle, ampak tudi milijarderji so že zvedeli, da imajo špekulacije svoje muhe, katerim se pravi krize. In individualnost propadlega kapitalista je navadno zelo klavarna reč.

Kdor hoče, lahko analizira še dalje in dalje, po vseh slojih in poklehih, pri vseh narodih in po vseh deželah. Če analizira objektivno, mora gotovo izpoznati, da ni individualnost nikjer tako prazna

Stranka.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA
s sedištem v Chicagu, Ill.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 1, Chicago, Ill. Anton Prešern, predsednik; Frank Podboj, fin. tajnik. Klub ima svoje radne mesečne seje vsako sredo v soboto v mesecu v prostorih sohr. Fr. Mladica, 587 So. Center Ave.

— Slovanski socialistični klub št. 2, Glencoe, O. Ignac Ziemberger, predsednik; Ivan Kravanja, tajnik.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 3, Conaugh, Pa. Frank Podboj, predsednik; Štefan Zabrie, tajnik.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 4, La Salle, Ill. Jos Bratkov, predsednik; Valentin Potisek, tajnik.

— Slovenski socialistični klub "Bodočnost", št. 5, Claridge, Pa. John Batić, zač. tajnik.

— Slovenski socialistični klub "Klub veselih sodrugov" št. 6 v Cumberlendu, Wyo. John Šare, predsednik; John Medved, tajnik.

— Slovenski socialistični klub št. 7, Murray, Utah. Valentin Elta, predsednik; Edward Hofman, tajnik.

— Jugoslovanski socialistični klub št. 8, Roslyn, Wash. Lukas Notar, zač. predsednik; John Zobe, zač. tajnik.

Vsa poročila in dopisi socialističnih klubov, kakor tudi posameznih sodrugov, tisti se socialistične stranke, se naj pošiljajo glavnemu tajniku, John Petrič, 718 W. 19th St., Chicago, Ill.

Vsem klubom na znanje.

Pravila Jugoslovanske Socialistične Zveze so izšla v posebni knjižici. Razposlali smo jih vsem Zvezi podrejenim klubom in sicer za vsakega člana po številu.

Klubi, ki ne prejmejo dovolj pravih, naj to naznanijo glavnemu tajniku. Istotako naj pišejo po pravila tudi oni sodrugi, ki so nam poročali, da se ustanavljajo v njih naselbenih novi klubi.

John Petrič, gl. tajnik.

Klub v Clevelandu.

Cleveland, O., 10. feb. 1908. — V Clevelandu se je dne 6. feb. ustanovil socialistični klub "Lud". Seje se vrše v prostorih Rud. Perdana, 5705 St. Clair Ave.

Začasni odbor se je konstituiral sledeče: August Kužnik, predsednik; Frank Črne, organizator; Jakob Hočevar, zapisnikar; Rud. Perdan, fin. tajnik; Ivan Volk, knjižničar. — Dosedaj je 9 članov; upati je pa, da jih bude v najkrajšem veliko več. Za glasilico kluba je bil izvoljen list "Glas Svobode" v Chicagu.

Imenovani klub sklicuje shod brezposelnih v soboto dne 22. feb. t. j. ob 3. ur ipopolodne v Knasovo dvorano. Na vsopredju je sedanjih gospodarskih položaj. Govorili bodo govorniki tudi drugih narodnosti. Vstop vsakemu prost. **Pridite v obilnem številu!**

Jakob Hočevar, zapisnikar.

Op. ured. — Ustregli smo vaši želji, in drago volje ustrezemo tudi vaši drugi želji — vendar pa pričakujemo od vas, da boste vi ustregli tudi naši želji. Ako hočemo skupno delati za zvišanje ideje socializma, tedaj moramo biti tudi skupno organizirani. Zakaj bi se cepili? "Proletarec" je glasilo že osmih slovenskih klubov, zakaj ne bi bil tudi vaše glasilo. Mi pozdravljamo vsi koraki in obenem želimo, da upoštevate ta naš nasvet, kot nasvet sodrugov.

Vesela hrvatskih sodrugov.

Hrvatsko Radniško Prosvetno i Političko Društvo v Chicagu priredi domačo zabavo zvečer dne 29. feb. v dvorani sohr. Fr. Mladica. Na sporedu je petje, tamburaška godba, deklaracije in ples. Vstopnina prostota. Slovenski sodrugi in sodruginje se uljudno vabijo, da se vdeležijo te zabave.

Ženski socialistični klub "Proletarka".

V Chicagu se je zadnja nedelja ustanovil socialistični klub slovenskih žena in deklet. V klub se je takoj vpisalo deset sodruginj. Berta Prešern je začasna predsednica in Mary Gricele začasna tajnica. Klub se pridruži Jugoslov. Socialistični Zvezi kot števil. 9.

Prihodnja seja kluba "Proletarka" se vrši v nedeljo dne 23. feb. ob 2. uri popoldne v prostorih sohr. Mladica. Na dnevnem redur je: volitev stalnega odbora, vpisovanje novih članic.

Vsa slovenska gospodinja in defavka v Chicagu, ki noče ostati večkratna sužnja, naj pride na to sejo.

Novi izvrševalni odbor socialistične stranke za Zedinjene države.

Splošno glasovanje za kandidature v osrednji izvrševalni odbor ameriške socialistične stranke je končano. Rezultat istega je, da sedem kandidatov, ki so dobili največ glasov, tvorijo zdaj novo eksekutivno. Izvoljeni so sledeči sodrugi:

Štev. glasov
Victor L. Berger.....5.004
A. M. Simons.....4.080
John M. Work.....3.852
Morris Hillquit.....3.824
A. H. Floaten.....3.719
Carl D. Thompson.....3.578
J. G. Phelps Stokes.....2.526
Skupaj je kandidiralo 113 sodrugov za eksekutivni odbor.

Obenem se je vršila volitev tudi glavnega tajnika stranke. Izvoljen je bil ponovno sodrug J. Mahlon Barnes z ogromno večino glasov. Za tajnikova urad je poleg Barnes kandidiralo še drugih pet sodrugov. In sicer so bili:

J. Mahlon Barnes.....8.825
Herman F. Titus.....1.293
Murray Youtz.....394
J. W. Catley.....312
John Hincheliff.....236
James A. Slanker.....173

Vseh glasov za gl. tajnika je bilo torej oddanih 11.233. Splošnega glasovanja za eksekutivno in tajnika se je vdeležila več ko ena tretjina članov socialistične stranke, ki ste je danes nad 30.000 redno plačujočih članov v Zedinjenih državah.

Anarhizem.

(Nadaljevanje.)

Ako je delo edini moralni izvir premoženja, potem ima vsak delavec pravico do osega dohodka svojega dela. Temu pa dandanes ni tako. In kakaj ne? Napoti je zasebna lastnina — v podobi zemljišč, podjetij in kapitala, ki dajejo njih lastnikom vso moč nad proizvajalnimi pripomočki (stroji, tovarnami itd.), brez kojih ni ti misliti na kako proizvajanje in pridelovanje. Ker pa delavec nimajo teh pripomočkov, so primorani vstopiti pri lastnikih v delo. Ti pa jim ne dajejo cele vrednosti njih izdelka, ampak si pridržujejo en del za glavniške obresti, podjetniški dobiček itd. Ker delavec manj dobe nego zaslužijo in pridelajo, ne morejo tako kupovati, izdelkov se ne more toliko prodati — krize v razpečevanju in trgovini sploh so naravni nasledki teh razmer.

Kupna pogodba, ki jo sklepajo delavec z lastnikom, kapitalistom, je vsled prmočih zasebne lastnine nesvobodna. Pri kupnji pa mora vladati svoboda, nanjo ne sme vplivati nobena vnanja, tuja sila. To je mogoče le v "anarhiji", v brezvladju. Tu ni ne lastnine, ne tuje sile, tu se menjavajo pridelki taiste vrednosti docela svobodno in torej pravično. Kaj pa je merilo za vrednost pridelkov? Enako vrednost imata dva pridelka tedaj, ako sta se v enakem času in z enakim naporom pridelala, v kateri stroki, to je vsejedno. Kaj pa, ko bi kdo vsled lastne lenobe manj pridelal kakor drugi? Tu je prišel Proudhon do razpوتا. Ena pot, na kateri bi podarjal stališče aritmetične enakosti, bi ga dovela v tabor komunizma, druga pot pa, ki bi mu dopuščala ozirati se na vrednost osebe, bi ga dokaj oddaljila od prvotnega strogega nasprotovanja vsemu, kar se tiče zasebne lastnine. In vendar se je Proudhon odločil za to slednjo pot. Svoboda mu je bila dražja kakor enakost. Nepravilno bi bilo, pravi, meriti pridne in leno z istim merilom; ako torej kdo manj pridelal, naj tudi od navadne dnevnice sorazmerno manj dobi. In tako dospe Proudhon do načela: Vsak po svojih delih, ki je dokaj različno od njegovega prvotnega stališča nasproti lastnini. Proudhon priznava torej zasebno posest in pa dele kot merilo za dnevno; ostal je individualist ter postal kolektivist in anarhist.

Sicer se pa pri njem kaže to, kar vidimo pri vseh drugih anarhistih: da je njih program in sestav po gospodarski strani najšibkejši. Temu dejstvu se nam ni treba čuditi, ako pomislimo, da jim je politična svoboda prvi in poglavitni cilj, ki naj mu služi gospodarska enakost le za pripomoček. Ni čuda torej, da so politične svoje zahteve skrbneje ustanavljali in utemeljevali nego gospodarske.

To vidimo tudi pri Proudhonu, ko poskuša uvesti svoje gospodarske nauke v praktično življenje. Da bi preprečil one brezdelne dohodke, ki se nabirajo v trgovini in dobičku na podlagi kapitala, je nameraval ustanoviti tako zvano "ljudsko menjalno banko" (banque d'échange), ki naj bi podraževala blago, po katerem se malo prave in pocenjevala blago, po katerem se dosti

praša in tako izjednačila vrednost. Vsak, ki prideluje, bi dobil za svoj pridelok menjalni list, to da brez dobička, in za to menjalni list bi dobil kako drugo stvar taiste vrednosti. Ti menjalni listi bi se spravili v promet in tako bi se odpravil denar. Banka bi ne zahtevala dobička in tudi ne tirjala obresti, zato bi pa potem svobodna konkurenca hitro uničila vse druge, na kapitalističnem načelu dobička sloneče denarne zavode in naprave. To umetno izmišljeno bančno organizacijo, ki ji je dal ime "mutualizem", je poskusil Proudhon dvakrat uresničiti v praksi, toda vsakej se mu je tak poskus žalostno izjalovil.

Proudhon je v zvezi temu, da so njegovi gospodarski spisi šibkejši od spisov solobnih socialistov, s svojimi političnimi dejami podčasi, pa tem globlje prodiral v naziranje delavskih stanov zahodne in južne Evrope. Proudhon, dohoviti zastopnik prvotnega, duha mirnega in nenasilnega anarhizma, je položil teoretični temelj vsem poznejšim anarhističnim doktrinam. Ako ga torej čujemo nazivljati prvega anarhista, ne smemo si ga misliti za rotniško nadahnjena fanatika s tlečo bombom v roki, ampak predstavljati si ga moramo kot visoko moralno osebnost, ki je spoznala in upoštevala neenakost človeško in vrednost posameznika nasproi izjednačujočemu vplivu organizovane mase.

R. L.

(Dalje sledi.)

POGOVOR.

— Kaj si ravno kar rekel temu človeku?

— Rekel sem, da se naj podvi-za.

— S kakšno pravico smeš ti njemu to reči?

— Zato ker ga plačam.

— Koliko mu plačaš?

— Dva dolarja na dan.

— Kje dobiš denar, s katerim ga plačuješ?

— Opeko prodam.

— Kdo je naredil opeko?

— Ta človek je naredil.

— Koliko kosov opeke je on naredil?

— Štirindvajset mož naredi 24.000 opek na dan.

— Na ta način plača torej on tebi \$5 na dan.

— Hm, toda mašine so moje.

— Kako si dobil te mašine?

— Prodam sem opeke in sem jih kupil.

— Kdo je naredil opeko?

— Zda mi je pa dosti; tiho bodi, da nas ne slišijo ti-le bedaki in začno sami prodajati opeko.

"Orlova" zabava.

Slovenski delavski pevski zbor "Orlova" v Chicagu priredi v nedeljo dne 1. marca domačo zabavo v dvorani sohr. Mladica. Začetek ob 2. uri popoldne. Vstopnina bo prosta.

Sodrugi in sodruginje! Spomnite se ta dan našega vrliga "Orla", kateri nam je zvesto stal vedno na strani. Vsi na to zabavo!

ZLOČIN V ABDERI.

Napisal Jože Zavertnik.

Kdo ne pozna Abdere? Saj je metropola naša domovine; saj v vsaki vaški kmetini govorijo o nji, o njenih krasnih šetališčih, znamenitih cerkvah in samostanih, o krasnem mostu, katerega čuvajo znanji in ki je požrl tako veliko svoto kronice, da bi lahko za nje — ne vem — zgradili pet ali šest drugih mostov.

Poleg omenjenih vrlin, ki so znane že vsakemu gorjancu, ima Abdera škofovsko stolico, veliko bolnico, precej ravne ulice, odkar jo je stresla veka tajna naravna sila, o kateri trdijo brunnji Abderčani, da jo je bog poslal našlašč, ker se stori preveč greha v Abderi. Paganski Abderčani trdijo temu nasprotno, češ, če bi hotel bog kaznovati ljudi za njih grehe, bi moral toliko časa trpeti zemljo, da bi jo v atomih razpršil v vesmir. Moji namen ni preiskavati, kdo je pravo pogodil: brunnji ali paganski Abderčani. Ta prepis naj odločijo sami, saj imajo dovolj učenih doktorjev prava, sv. pisma naravoslovcev in filozofov.

Abderčani so mirni ljudje, Le

Sodrugi! Čitajte!

V upravnistvu "Proletarca" 587 So. Center Ave., Chicagu, Ill. je dobili sledeče socialistične brošure in knjige:

Socializem 10c
Zakaj smo socialisti? 7c
Socialna demokracija in kmetijsko ljudstvo 5c
Komunistični manifest 20c
Naša bogastva 5c

Vsa te brošure pošljemo poštne prosto. Sodrugi, sežite po njih, dokler ne poidejo.

kedar so voljke, enkrat se liberalni in klerikalni Abderčani malce stopo zavoljo konjskega golaša in kilega evička. Ne zla-sajo se radi tega, kdo bo jadel golaš in pil eviček. Ah, kaj še! Za ta posel imajo Abderčani precej "trjene želodec". Njim je važno, kakšen je golaš: liberalen ali klerikalen. To je mleno-často za katero se pravi Abderčan ne zmeniti. Ali ko so voljke končane, je jo. Liberalni Abderčani očitajo klerikalnim: Mica Kovačeva piva nič pvačeva. Klerikalni Abderčani pa zmerjajo liberalne s "pufarji". In ta prepis med liberalnimi in klerikalnimi Abderčani se vleče in ponavlja kot morska kača leto za letom, od enih običajnih volitev do drugih.

Tako minevajo dnovi, tedni, meseci in leta v Abderi. Abderčani niso le mirni ampak tudi patriotični ljudje. V svoja najlepša šetališča so spomenike postavili generalom. Nihče ni motil teh generalov, ki so se svoje dni skazali kot klavni narodov. Nikomur niso bili na poti, dokler niso socialisti pričeli s svojo protimilitaristično agitacijo v Abderi.

(Dalje prih.)

Zakaj je cena klavni živini tako nizka, a meso tako drago? "Bog ve."

Agitatoričen del.

Sledeče sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kateri so v njihovem obližju Pooblaščenici pobirati naročnino in oglašati za "Proletarca" ter prodajati delnice za Jugoslovansko delavsko tiskovno družbo:

John Kravanja, Box 101, Glencoe, O.

Valentin Potisek, 1231 Main St., La Salle, Ill.

John Dejak, 1385 E. 39th St., N. E., Cleveland, O.

Štefan Zabrie, Box 305, Conaugh, Pa.

Dominik Petrič, Louisville, Colo.

John Medved, Box 33, Cumberland, Wyo.

Joe Debeve, 4620 Humboldt st., Denver, Colo.

Mike Žugelj, Box 202 Murray, Utah.

Frank Hitti za državo Minnesota.

J. W. Mohar, Leadville, Colo.

V Chicagu so pooblaščenici pobirati naročnino naslednji sodrugi:

Frank Lisjak, Frank Mladic, Frank Udovic, John Petric in vsak drugi sodrug, ki ima pobotniško knjižico.

Nadalje priporočamo somišljenikom v dotičnih naselbinah sledeče sodruge agitatorje:

Frank Drmota, Box 96 Morgan, Pa.

Frank Podboj, 759 Coleman ave., Johnstown, Pa.

Sodrugi! Hiti je poslal 8 novih naročnikov iz Minnesote.

Po več naročnikov smo prejeli Oklahome, Illinois, Ohio, Pennsylvanije in Arkansasa.

KJE JE? Alojz Petrič, doma iz Vrhne pri Ribnici na Kranjskem.

Naj njegov naslov bi rad zvedel Edvard Brinšek, Hotel Croatia, 846 Ohio St., Allegheny, Pa.

ZNAJJE ANGLEŠČINE JE MOČ!

Vsakdo, ki hoče zvedeti, kako se angleški jezik hitro in lahko nauči, in to brez vsakih knjig in strojev, ampak po neki čisto lahko umljivi in najnovejši metodi — naj se obrne na

THE STEINER ACADEMY OF ENGLISH.

Slov. Dept. P. 669 Loomis Str., Chicago, Ill.

in slehernemu se bo na to važno uprašanje odposlal nemudoma odgovor, s katerim bo tako zadovoljen, da bo rad o tem povedal tudi svojemu prijatelju.

Matija Erklavec

edini slovenski krojač v Chicagu

naznanja rojakom, da ima sedaj veliko zalogo vsakovrstnega blaga za izdelovanje moških oblek. Jemlje v po-pravek in čistenje tudi stare obleke. Cene so zmerne nizke.

624 So. Centre Ave., Chicagu

KAKO PRIDE VAŠ DENAR NAJVARNEJE V STARI KRAJ?

Če ga pošlete po Mohor Mladicu, 617 So. Center ave., Chicagu, Illinois. On je v zvezi z g. Sakserjem v New Yorku in pošilja denar točno, varno in zanesljivo v stari kraj.

Ako potujete v stari kraj ali želite koga svojih sorodnikov ali prijateljev vzeti v Ameriko, potem istotako kupite vozni listek pri Mohor Mladicu. On preskrbi dobro in hitro vožnjo po najnižjih cenah.

Mohor Mladic,

617 So. Center ave., Chicagu, Ill.

FINE SMODKE,

vedno sveže pivo, izborno vino in fino žganje se dobi v

GOSTILNI

J. J. Vodak & Sons

683 Loomis St., CHICAGO, ILLINOIS

Valentin Potisek

GOSTILNICA

1235-1st St., La Salle, Ill.

Toči vse, gostilni podrejene pijače in se priporoča rojakom za obilen obisk. Postrežba točna in solidna

580 SOUTH CENTER AVE. CHICAGO

Največja slavjanska

tvrdka bander, zastav, društvenih kap, prekoramnic, regalij in drugih stvari za društva.

— Pišite v slovenskem jeziku po moj 80 strani velik cenik, ktere ga pošlem zastonj.

Andro Simulič.

PEKARNA.

Fino pecivo vedno v zalogi.

11 E. 22nd St., Chicago.

Jugoslovanska vinarna!

Podpisani naznanjam Hrvatoma in Slovencem v Chicagu in okolici, da točim najboljša razsvrstena vina po primirni ceni.

Pridite, pripeljite znanca in prijatelja, da se preprčate

Z vsem spoštovanjem

Slavoljub Štajdohar,

316 W. 18th St., Chicago

PREMOG, DRVA

in KOKS

PRODAJA

ALBERT DENMARK

Pisarna na veglu

Center Ave. in 18 ulica.

Prodaja konj i konjskih oprav.

Telefon: Canal 2248

Stanovanje 594 Center Ave.,

Chicago, Ill.

POZOR! SLOVENC! POZOR!

SALOON

z modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in butelj-
kah in druge raznovrstne pijače
ter unijske smodke. Potniki dobe
čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrežba točna in izborna.

Vsem Slovencem in drugim Slo-
vanom se topla priporoča

Martin Potokar

564 So Center Ave., Chicago.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Medicinska praksa brezplačno — plačati je le
Zavila, 647 in 649 Island Ave., Chicago
a dne ure: Od 1 do 3 pop. Od 7 do 9 zvečer.
V čem Chicago živi bolniki naj piše sloven-

Mirko Vadjina

390 W. 18th St.

SLOVENSKO HRVATSKI BRIVEC.

TRI glavna in najboljša zdravila.

ZBOLJŠANE, LAKSATIVNE, KININ-KROGLJICE.

Ozdravijo prehlajenje v glavi v 12 urah. Prvi dan je treba piti vsako uro eno kroglico, do desetih ur; potem pa trikrat na dan dva do tri dni. Za akutni glavobol je treba vzeti 4 kroglice, pomaga v eni uri. Cena 25c.

HERMANEKOV BALZAM ZA KAŠELJ

je najboljši pripomoček proti kašlju, gripi, sušici prehlajenju in bolnemu vratu. Cena 25 in 50c.

HERMANEKOVO ELEKTRICNO OLJE

je najboljši pripomoček zoper bolečine v prsih in hrbtu, zobobolu, glavobolu, reamizmu, uholobu, spahnenju itd.

Cena 25 in 50c. Izdeluje in prodaja

J. C. HERMANEK, 1-karnar, 585 Center av

Cor. 18th Street, Chicagu, Illinois.

Slovenecem

in bratom Hrvatoma se priporo-
čam v poset mojega, dobro
urejenega

SALOONA

kjer jim bo vedno postreženo
z dobrimi pijačami, unijskimi
smodkami itd. Imam tudi "pool"

